

Minister Franc Križanič želi očem javnosti prikriti delniške knjige

Matjaz Polanič

Ljubljana – Javnost je ravno zaradi odprtih delniških knjig v zadnjih letih izvedela za delniška parkirišča, na podlagi razkritij o mahinacijah z delnicami je denimo vlada sprožila boj proti tajkunom, regulatorji trga pa številne nadzorne postopke. Toda finančni minister **Franc Križanič** se je odločil, da bo javnosti omejil dostop do delniških knjig. Ministrstvo za finance je namreč po skrajšanem postopku v vladno proceduro poslalo predlog za spremembo zakona o nematerializiranih vrednostnih papirjih z jasnim ciljem – omejitev vpogleda v delniške knjige.

Podatki o lastnikih bi bili tako po Križaničevem predlogu znani le obstoječim delničarjem in državnim organom, medtem ko si potencialni investitorji po ocenah ministrstva tega ne »zaslužijo« oziroma za to sploh nimajo interesa. »S tem se ščiti interes posameznikov do zasebnosti in njihove lastnine,« razloge za zaprtje delniških knjig pojasnjujejo na ministrstvu za finance, kjer menijo, da javnost podatkov iz delniških knjig lahko pomeni »nepotrebno razkrivanje podatkov«. Da je potrebno drastično omejiti dostop do delniških knjig, na ministrstvu argumentirajo tudi s tem, da lahko nekdo, ki želi svoje lastništvo skriti, to že zdaj stori prek tujih borznih družb in fiduciarnih računov.

Mali in veliki, obstoječi in potencialni

Sprememba zakona (pri pripravi so poleg ministrstva za finance sodelovali še Banka Slovenije, Agencija za trg vrednostnih papirjev in Centralna klirinška-depotna družba KDD) bi v praksi še dodano povečala razlike med malimi in velikimi investitorji, v neenakopravnem položaju pa bi bili

tudi potencialni investitorji. Veliki investitorji, ki imajo svoje deleže v več podjetjih, bi namreč razpolagali z več informacijami in bi lažje sprejemali odločitve, v katere družbe investirati kot **mali delničarji**, ki bi morali najprej kupiti vsaj eno delnico samo zato, da bi dobili vpogled v lastništvo. Povedano drugače; premožnejši posameznik ali družba bi imela dostop do teh podatkov, ne pa tudi male družbe ali fizični vlagatelj, ki se šele odločajo za investicije. S tem bi se znižala tudi transparentnost, na katero pa se, zanimivo, naslanjajo tudi na ministrstvu za finance. Spremembo zakona namreč argumentirajo tudi z evropsko direktivo, katere osnovno načelo je sicer prav transparentnost, a nikjer ne omenja zapiranja delniških knjig.

Čeprav so predlog že pred dvema tednoma poslali v vladno proceduro, so nam včeraj na ministrstvu povedali, da se bo o vsebini dela zakona, ki ureja zapiranje delniških knjig, odločalo šele po javnem posvetovanju. S kom se bodo posvetovali oziroma so se že, niso pojasnili, so pa zatrjili, da bodo vse pripombe »skrbno« preučili. Rok za oddajo pripomb se izteče 8. aprila, vlada pa bo predlog zakona predvidoma obravnavala v začetku maja.

Bo ceno delniškim knjigam postavil kar KDD?

Po predlogu ministrstva bi morala centralna klirinška družba KDD vsakemu delničarju izdati izpisek delniške knjige, vendar podrobnejši potek za zdaj sploh še ni določen. Prav tako iz predloga zakona ni razvidno, ali bodo morali delničarji za ta podatek plačati KDD nadomestilo. Natančen postopek bi namreč naknadno določila kar KDD, končna odločitev pa naj bi bila sprejeta po koncu javnega posvetovanja. Kako bi po novem zakonu sploh potekalo pridobivanje podatkov iz delniških knjig in kakšen bi bil strošek, iz predloga sprememb zakona ni razvidno.

Šrotovi, Bavčarjevi in Kordeževi posli bi ostali skriti

Spomnimo, da se je za zaprtje delniških knjig že leta 2006 zavzemal tedanji minister za finance **Andrej Bajuk**, vendar mu z njegovim predlogom zaradi nasprotovanja javnosti in večine koalicijskih strank ni uspelo. Za zaprtje delniških knjig so se v preteklosti zavzemali tudi direktor KDD **Boris Tomaž Šnuderl**, nekdanji predsednik uprave Ljubljanske borze **Marko Simoneti** in članica uprave ter prek družbe Medaljon solastnica Probanke **Milana Lah**.

Če bi Bajuku takrat uspelo, bi javnost na primer šele ob začetku insolventnih postopkov izvedela za finančno izčrpavanje Merkurja, skriti pa bi ostali tudi marsikateri drugi medijsko odmevni posli. Med drugim delniški posli, prek katerih je **Boško Šrot** olastnil Pivovarno Laško in prek katerih je to v Istrabenzu poskušal izpeljati **Igor Bavčar**. Prikriti bi ostali tudi lastninjenje SCT, poskus lastninjenja Petrola, posli, prek katerih je **Boris Dolamič** GPG in zdrava jedra ljubljanskega gradbinca prenesel na družbe iz davčnih oaz in fiduciarne račune avstrijskih bank...

matjaz.polanic@dnevnik.si

Minister za finance Franc Križanič ocenjuje, da ni nobene potrebe, da bi bile delniške knjige javne, zaradi česar je v vladno proceduro po skrajšanem postopku poslal predlog zakona, po katerem bi drastično omejil vpogled v lastništvo delniških družb. To je pred petimi leti poskusil tudi Križaničev predhodnik Andrej Bajuk, vendar mu načrtov ni uspelo izpeljati. Če bi mu tedaj uspelo zapreti delniške knjige, javnost nikoli ne bi izvedela za delniške mahinacije, s katerimi sta denimo Boško Šrot in Bine Kordež finančno izčrpala Pivovarno Laško oziroma Merkur, prikriti pa bi ostali tudi številni drugi posli.